

Sygn. akt III AUa 1062/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel (spr.) SSO del. Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Karolina Popowicz

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2014 r. w Szczecinie

sprawy (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

przy udziale zainteresowanych Z. C., S. Ż. (1)

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 czerwca 2013 r. sygn. akt VI U 447/12

1. oddala apelację,

2. zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSO del. Beata Górską SSA Barbara Białecka SSA Zofia Rybicka – Szkibiel

Sygn. akt III AUa 1062/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 listopada 2011 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe oraz wypadkowe **S. Ż. (1)**, podlegającego tym ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w S. wyniosła: w grudniu 2006 roku 1.796,00 zł, w grudniu 2007 roku 2.125,00 zł, w grudniu 2008 roku 3.800,00 zł oraz w grudniu 2009 roku 2.480,00 zł, zaś składek

na ubezpieczenie zdrowotne: w grudniu 2006 roku 1.459,97 zł, w grudniu 2007 roku 1.791,16 zł, w grudniu 2008 roku 3.279,02 zł oraz w grudniu 2009 roku 2.139,99 zł.

Decyzją z dnia 14 listopada 2011 roku, nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że dla płatnika składek (...) Sp. z o.o. S. kwota należnych składek na **Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych** wynosi: w grudniu 2006 roku 1,80 zł, w grudniu 2007 roku 2,13 zł, w grudniu 2008 roku 3,80 zł oraz w grudniu 2009 roku 2,48 zł. Uzasadniając decyzję organ rentowy wskazał, że w wyniku przeprowadzonej kontroli ustalono, iż w ww. okresie płatnik błędnie deklarował składki na ubezpieczenie społeczne za pracownika S. Ż. (1).

Decyzją z dnia 14 listopada 2011 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że dla płatnika składek (...) Sp. z o.o. kwota należnych składek na **Fundusz Pracy** wynosi: za grudzień 2006 roku 44,00 zł, w grudniu 2007 roku 52,06 zł, w grudniu 2008 roku 93,10 zł oraz w grudniu 2009 roku 60,76 zł.

Decyzją z dnia 14 listopada 2011 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe **Z. C.** podlegającego tym ubezpieczeniom jako pracownika u płatnika składek (...) Sp. z o.o., w grudniu 2006 roku oraz w grudniu 2007 roku wyniosła 0,00 zł, a na ubezpieczenia chorobowe i wypadkowe odpowiednio 12.353,00 zł oraz 3.460,00 zł. W grudniu 2008 roku oraz w grudniu 2009 roku podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe oraz wypadkowe **Z. C.** wyniosła z kolei 8.150,00 zł i 7.993,44 zł. Jeśli chodzi natomiast o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne, to w grudniu 2006 roku wyniosła ona 12.050,35 zł, w grudniu 2007 roku 3.375,23 zł, w grudniu 2008 roku 7.032,64 zł, a w grudniu 2009 roku 6.897,54 zł.

Decyzją z dnia 14 listopada 2011 roku, nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że dla płatnika składek (...) Sp. z o.o. S. kwota należnych składek na **Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych** wynosi: w grudniu 2006 roku 12,35 zł, w grudniu 2007 roku 3,46 zł zaś w grudniu 2008 roku 8,15 zł. Uzasadniając decyzję organ rentowy wskazał, że w wyniku przeprowadzonej kontroli ustalono, iż w ww. okresie płatnik błędnie deklarował składki na ubezpieczenie społeczne za pracownika **Z. C.**.

Decyzją z dnia 14 listopada 2011 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że dla płatnika składek (...) Sp. z o.o. kwota należnych składek na **Fundusz Pracy** wynosi: za grudzień 2006 roku 302,65 zł, za listopad 2007 roku 84,77 zł oraz za grudzień 2008 roku 199,68 zł. Uzasadniając decyzję organ rentowy wskazał, że w wyniku przeprowadzonej kontroli ustalono, iż w ww. okresie płatnik błędnie deklarował składki na ubezpieczenie społeczne za pracownika **Z. C.**.

W odwołaniach od powyższych decyzji organu rentowego płatnik składek zarzucił m.in. naruszenie przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, niewyjaśnienie stanu faktycznego, niewskazanie dowodów dla których zostały pominięte dowody strony i w konsekwencji wydanie błędnych decyzji naruszających przepisy prawa materialnego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powielając argumentację zawartą w zaskarżonych decyzjach, iż ubezpieczony przyznając pracownikom boni na święta w istocie nie zastosował kryterium socjalnego. ,

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 26 czerwca 2013 roku zmienił zaskarżone decyzje organu rentowego i stwierdził, że nie uwzględnia się w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, ubezpieczenie wypadkowe i ubezpieczenie zdrowotne wypłat z tytułu bonów towarowych finansowanych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych na rzecz zainteresowanych **Z. C.** i **S. Ż. (1)** w roku 2006 oraz w 2009r. (punkt I orzeczenia); w pozostałej części oddalił odwołania (pkt II wyroku) i zniósł wzajemnie koszty procesu (punkt III orzeczenia).

Z ustaleń Sądu I Instancji wynika, że (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. istnieje od 1990 roku. W zakres jej przedmiotu działalności wchodzi m.in. produkcja mebli, wykonywanie robót budowlanych wykończeniowych, handel hurtowy oraz handel detaliczny z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi. Jednym ze współorganizatorów spółki (...) był Z. C., który wchodził również w skład jej kierownictwa. Od samego początku istnienia spółki funkcje kierownicze pełniła w niej również M. K. (1). Z. C. był prezesem zarządu spółki (...), natomiast M. K. (1) w latach 2006-2009 była członkiem zarządu spółki. Od 1998 roku w spółce (...) pracuje M. C., początkowo jako referent do spraw marketingu, później natomiast jako kierownik działu marketingu. Od 2004 roku do 1 stycznia 2013 roku, kiedy to została członkiem zarządu, zajmowała stanowisko przedstawiciela załogi. Nadzorowała także pracę sklepów, w których bywała często. Ponadto, od 1997 roku w spółce (...) pracuje P. C., początkowo jako referent, później zajmował stanowiska kierownicze. Był samodzielnym pracownikiem. W latach 2007 – 2008 był również prokurentem spółki.

Spółka (...) prowadziła sklepy, w których byli zatrudnieni sprzedawcy i kierownicy sklepów. W latach 2006-2009 średnio było w niej zatrudnionych łącznie od 38 do 42 pracowników. Na dzień 9 grudnia 2009 roku liczba zatrudnionych osób wynosiła 43. Począwszy od 1 stycznia 1997 roku w spółce (...) obowiązywał Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Zgodnie z jego postanowieniami środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych administruje pracodawca (§ 1). ZFŚS może być przeznaczony na finansowanie i dofinansowanie :

- pomocy rzeczowej lub pieniężnej dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i w przypadkach losowych (15% funduszu w skali roku),
- przychodni zdrowia,
- imprez zakładowych,
- działalności kulturalno-oświatowej i sportowo-rekreacyjnej,
- innych form, uzgodnionych z Przedstawicielem Załogi (§2).

Zgodnie z § 4 Regulaminu ze świadczeń ZFŚS mogą korzystać:

- pracownicy zatrudnieni w spółce, po przepracowaniu roku,
- pracownicy przebywający na urloпах wychowawczych,
- rodziny pracowników,
- emeryci i renciści – byli pracownicy Spółki z o.o. (...),
- pracownicy młodociani, z którymi zakład pracy zawarł umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

Warunkiem uzyskania świadczenia z ZFŚS jest złożenie przez pracownika wniosku w sekretariacie (...) Sp. z o.o. – ul. (...) (§ 5 pkt. 1). Świadczenia z ZFŚS przyznaje Rada Nadzorcza w uzgodnieniu z Dyrektorem Zarządu Spółki na wniosek złożony przez pracownika (§ 5 ust. 2).

Przyznanie i wysokość pomocy rzeczowej lub zapomogi pieniężnej uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osób uprawnionych (§ 6 pkt. 2).

Aneks z dnia 17 listopada 2003 roku do § 4 regulaminu dodano punkty 3 i 4, w których wskazano, że ze świadczeń ZFŚS nie może korzystać pracownik, którego nierzetelne wykonywanie obowiązków naraziło Spółkę na straty finansowe lub godziło w dobre imię Spółki oraz któremu udzielono karę regulaminową (pkt. 3) a także, że prawo do skorzystania ze świadczeń ZFŚS przez pracownika, który otrzymał pismo naganne z wpisem do akt osobowych

lub nie miał przyznanej premii za różne przewinienia, uzależnione jest od uznania Zarządu (pkt. 4). Ponadto w § 2 pkt. 5 otrzymał następujące brzmienie: „Innych form pomocy, uzgodnionych z Przedstawicielem Załogi, których szczegółowy sposób przyznawania reguluje odrębny aneks”.

Aneksom do regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z dnia 20 listopada 2006 roku przewidziano, że osobami uprawnionymi do otrzymania bonów są:

a) pracownicy Spółki (...) Sp. z o.o. czynni zawodowo w dniu wydawania bonów, którzy do dnia 30 listopada 2006 roku przepracowali co najmniej jeden rok w spółce, za wyjątkiem pracowników będących w okresie wypowiedzenia (nie dotyczy osób przechodzących na emeryturę lub rentę)

b) osoby przebywające na urloпах wychowawczych,

c) emeryci i renciści spółki (...) w S. (§ 1 pkt. 1)

Pracownicy zatrudnieni w niepełnym wymiarze czasu pracy otrzymują bony w wysokości proporcjonalnej do wymiaru zatrudnienia (§ 1 pkt. 2).

W § 2 pkt. 1 aneksu wskazano, że podstawę do przyznania świadczenia w postaci bonów stanowi dochód przypadający na osobę w rodzinie. Podstawą ustalenia średniego dochodu przypadającego na członka rodziny są łączne dochody brutto wszystkich osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym uprawnionego, z trzech miesięcy tj. za sierpień, wrzesień i październik 2006 roku (§ 2 pkt. 2).

Zgodnie z treścią § 2 pkt. 3 bony przysługują w wysokości:

- 380,00 zł pracownikowi, którego średni dochód na członka rodziny nie przekracza 400,00 zł,

- 340,00 zł pracownikowi, którego średni dochód na członka rodziny nie przekracza 800,00 zł,

- 300,00 zł pracownikowi, którego średni dochód na członka rodziny przekroczy 800,00 zł.

Wysokość bonów dla emerytów i rencistów Spółki, osób na urloпах wychowawczych ustalono na 100,00 zł (§ 2 pkt. 4).

W § 2 pkt. 5 i 6 aneksu zobowiązano pracowników Spółki do złożenia stosownego zaświadczenia o łącznych dochodach brutto wszystkich osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym pracownika z trzech miesięcy, tj. sierpień, wrzesień i październik 2006 roku, w zespole ds. kadr i płac w terminie do dnia 5 grudnia 2006 roku. Osobom, które nie złożą w podanym terminie zaświadczenia, przyznany zostanie bon towarowy o najniższej wysokości.

Takiej samej treści aneksy do regulaminu ZFŚS płaćnik wydał w listopadzie 2007 roku, listopadzie 2008 roku oraz w listopadzie 2009 roku, z tą jedynie różnicą że w § 1 pkt. 1 pkt. a) tychże aneksów jako osoby uprawnione do otrzymania bonów wskazano:

- w aneksie z listopada 2007 roku pracowników spółki (...) Sp. z o.o. czynnych zawodowo w dniu wydawania bonów, którzy do dnia 30 listopada 2007 roku przepracowali co najmniej jeden rok w spółce za wyjątkiem pracowników będących w okresie wypowiedzenia (nie dotyczy osób przechodzących na emeryturę lub rentę),

- w aneksie z listopada 2008 roku pracowników spółki (...) Sp. z o.o. czynnych zawodowo w dniu wydawania bonów, którzy do dnia 30 listopada 2008 roku przepracowali co najmniej jeden rok w spółce za wyjątkiem pracowników będących w okresie wypowiedzenia (nie dotyczy osób przechodzących na emeryturę lub rentę),

- w aneksie z listopada 2009 roku pracowników spółki (...) Sp. z o.o. czynnych zawodowo w dniu wydawania bonów, którzy do dnia 30 listopada 2009 roku przepracowali co najmniej jeden rok w spółce za wyjątkiem pracowników będących w okresie wypowiedzenia (nie dotyczy osób przechodzących na emeryturę lub rentę).

W aneksie z listopada 2009 roku ustalono również inną wysokość bonów w zależności od dochodu przypadającego na członka rodziny. Wskazano, że bony przysługują w wysokości:

- 380,00 zł pracownikowi, którego średni dochód na członka rodziny nie przekracza 650,00 zł,
- 340,00 zł pracownikowi, którego średni dochód na członka rodziny nie przekracza 1000,00 zł,
- 300,00 zł pracownikowi, którego średni dochód na członka rodziny przekroczy 1300,00 zł (§ 2 pkt. 3). Z kolei w aneksie z 9 grudnia 2009 r., wskazano jako podstawę do przyznania świadczenia w postaci świadczeń pieniężnych – roczny dochód brutto przypadający na pracownika.

W latach 2006 – 2009 Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych u płatnika funkcjonował w ten sposób, że przed Świętami Bożego Narodzenia zarząd spółki każdorazowo uchwalał aneksy do regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, które szczegółowo określały przede wszystkim kryteria przyznawania bonów w danym roku kalendarzowym, a także wysokość bonów przysługujących pracownikom w zależności od wysokości średniego dochodu na członka rodziny. Pracownicy byli każdorazowo informowani przez bezpośrednich przełożonych o treści aneksów, w tym wynikających z nich zasadach przyznawania bonów. Odbywało się to w ten sposób, że aneksy były najpierw przekazywane kierownikom sklepów i działów organizacyjnych spółki (...), którzy potwierdzali ich otrzymanie własnoręcznym podpisem (jedynie w 2006 roku treść aneksu została przesłana faksem), a następnie były one udostępniane do zapoznania się podległym im pracownikom.

W latach 2006-2009 płatnik corocznie postanawiał o przyznaniu pracownikom bonów towarowych z okazji Świąt Bożego Narodzenia. Świadczenia te były finansowane ze środków ZFŚS. Każdego roku przedstawiciel załogi M. C. rozpytywała pracowników o ich sytuację rodzinną i majątkową, sporządzała zestawienia dotyczące pracowników obejmujące wymiar zatrudnienia, krótkie spostrzeżenia (komentarze) o każdym z pracowników, ustalone na podstawie własnych obserwacji, przeprowadzonych rozmów z pracownikami lub na podstawie zasłyszanych w zakładzie pracy informacji, a także obejmujące średnią płacę brutto danego pracownika w spółce (...) z okresu od sierpnia do października (w latach 2006 – 2009).

Przykładowo w roku 2006, określając sytuację socjalną B. J., M. C. wskazała „pani (...) opiekuje się bardzo chorymi rodzicami”, A. S. (1) „nie mam informacji jest osobą niekontaktową”, M. Z. (1) „dobra sytuacja”, J. W. (1) „opiekuje się chorą mamą”.

W roku 2007 roku opisując sytuację socjalną pracowników (...) sp. z o.o. M. C. m.in. wskazała: R. D. (1) „pracownik skryty rzadko rozmawia”, określając sytuację M. G. (1) wskazała „sytuacja dobra”, J. M. „nie znam sytuacji ale chyba żyją z żoną skromnie”, F. P. „nie znam sytuacji”, R. L. „brak informacji, mało mówny”.

W roku 2008 roku, opisując sytuację socjalną pracowników (...) sp. z o.o. M. C. m.in. wskazała: R. D. (2) „ sympatyczny, ma dorosłą samodzielną córkę”, R. L. „brak danych ale chyba coraz gorzej ze zdrowiem”, M. K. (2) „bardzo cicha, mieszka z rodzicami nie chce rozmawiać o sobie”, M. K. (3) „ ma nową rodzinę, nie płaci alimentów”. We wszystkich zestawieniach dotyczących pracowników za lata 2006-2009 M. C. określiła sytuację Z. C. jako bardzo dobrą, a S. Ź. (1) jako dobrą, natomiast w 2009 roku jako stabilną. W kilku przypadkach o udzielenie informacji o kilku pracownikach był również proszony P. C., który był zapraszany na posiedzenia zarządu, na których były podejmowane decyzje o przyznaniu bonów. Ponadto, członkowie zarządu posiadali częściowo własną wiedzę o pracownikach.

Decyzje o przyznaniu bonów zarząd spółki każdorazowo podejmował na posiedzeniach, z których były spisywane stosowne protokoły.

I tak, w protokole z posiedzenia z dnia 17 listopada 2006 roku stwierdza się, że dyrektor zarządu C. przedstawił propozycję przedstawiciela załogi M. Z. (2) w związku z możliwością przyznania z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (...) Sp. z o.o. w S. świadczeń w okresie przedświątecznym – okresie wzmożonych zakupów. Przedstawiona sytuacja materialna pracowników, którą badał przedstawiciel pracowników, a także fakt, że średnia wysokości

zarobków pracowników (...) - U jest niższa od średniej zarobków w przemyśle uprawnia do wypłaty pracownikom proponowanych świadczeń. W zależności od sytuacji materialnej zatrudnionych przedstawiciel zaproponował wypłatę w trzech wysokościach: 300 złotych, 340 złotych i 380 złotych. W protokole z posiedzenia zarządu stwierdza się również, że kwoty te zgodnie z przepisami nie są opodatkowane podatkiem dochodowym, a także zwolnione są ze składek na rzecz ZUS. W posiedzeniu zarządu uczestniczyli m.in. P. C. oraz M. K. (1). Przy podejmowaniu decyzji o przydzieleniu bonów i ich wysokości zarząd spółki (...) brał pod uwagę nie tylko sytuację materialną pracownika i jego rodziny, ale również stosownie do postanowień Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych i aneksów do Regulaminu wymiar czasu pracy danego pracownika, ewentualne otrzymanie pisma nagannego z wpisem do akt osobowych, nieprzyznanie premii za różne przewinienia. W przypadku pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy boni były przyznawane proporcjonalnie do wymiaru zatrudnienia. Ponadto, boni w niższej wysokości przyznawano pracownikom ukaranym karą porządkową. Jeśli natomiast dany pracownik nie złożył oświadczenia, otrzymywał boni w najniższej wysokości.

W 2006 roku w spółce (...) w niepełnym wymiarze czasu pracy byli zatrudnieni następujący pracownicy: W. C. (0,875 etatu), S. G. (0,875 etatu), K. G. (1) (0,25 etatu), J. G. (0,875 etatu), M. K. (4) (0,5 etatu), J. M. (0,9 etatu), F. P. (0,875 etatu), A. S. (2) (0,6 etatu), A. S. (1) (0,75 etatu), K. S. (0,8 etatu). Kary porządkowe z wpisem do akt osobowych zostały wymierzone trzem pracownikom: M. K. (4), P. C. oraz G. K. (1). Jedyne pracownikami, którzy złożyli oświadczenia o swojej sytuacji materialnej i życiowej byli M. G. (2) i W. L.. W. L. w swym oświadczeniu podał, że jego żona nie pracuje i nie otrzymuje żadnych świadczeń, natomiast M. G. (2) podała, że jest osobą samotnie wychowującą dziecko, które nie ma przyznanych alimentów, ani innych dochodów. W zestawieniu dotyczącym sytuacji socjalnej pracowników M. C. wskazała, że M. G. (2) jest matką samotnie wychowującą syna, ojciec dziecka nie płaci alimentów. Odnośnie W. L. zamieściła z kolei adnotację, że ma na utrzymaniu bezrobotną żonę, a średnia płaca na członka rodziny wynosi 518,50 złotych. Zarówno W. L., jak i M. G. (2) otrzymali boni o wartości **340 złotych**. Osoby zatrudnione w niepełnym wymiarze czasu pracy przyznane zostały natomiast boni:

- J. M. o wartości **270 złotych**,
- S. G., F. P., W. C. oraz J. G. o wartości po **260 złotych**,
- A. S. (1) o wartości **225 złotych**,
- K. S. o wartości **220 złotych**,
- A. S. (2) o wartości **160 złotych**,
- K. G. (1) o wartości **75 złotych**.

Wysokość bonów obniżona została również tym pracownikom, którym wymierzone zostały kary porządkowe, tj. G. K. (1), P. C. i M. K. (4), przy czym G. K. (1) i P. C. otrzymali boni o wartości po **200 złotych**, a M. K. (4) o wartości **100 złotych**.

Ponadto, został przyznany boni o wartości **270 złotych** M. G. (1) oraz o wartości **100 złotych** W. P..

Pozostałym 28 pracownikom spółki (...), którzy byli zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy i nie składali oświadczeń o swojej sytuacji materialnej i życiowej przyznane zostały boni o tej samej wartości **300 złotych** (B. J., A. K. (1), E. K. (1), L. L. (1), P. L., H. Ś., E. S., J. W. (1), A. K. (2), A. K. (3), K. L., D. S., K. Ł., J. W. (2), S. Ż. (2), F. G., R. L., B. Ż., Z. R., J. U. (1), Z. P., E. Ż., S. Ż. (1), Z. C., M. K. (1), D. M. (1) oraz M. Z. (1), R. K.).

W kolejnym roku kalendarzowym posiedzenie członków zarządu, na którym podjęta została decyzja o przyznaniu pracownikom spółki (...) bonów towarowych, odbyło się w dniu 19 listopada 2007 roku. W sporządzonym z tego posiedzenia protokole stwierdza się, że M. K. (1) przedstawiła propozycję rozdziału bonów świątecznych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Podkreśliła, że propozycja ta oprócz proponowanej wartości bonów 300 i 340 złotych zawiera opis sytuacji rodzinnej i materialnej poszczególnych pracowników. Przedstawiciel

załogi M. Z. (1) pomimo braku złożenia oświadczeń na piśmie sama przeprowadziła stosowne wywiady o sytuacji rodzinnej i materialnej. W protokole stwierdza się również, że w ocenie M. K. (1) wywiady te rzetelnie oddają stan faktyczny. Dlatego też proponuje zatwierdzić propozycję M. Z. (1) oraz przygotować bony do wydania i realizacji dla pracowników, gdyż jest ona zgodna zarówno z przepisami ogólnie obowiązującymi, jak i Regulaminem przyznawania świadczeń pracowniczych. Z. C. oraz P. C. nie wnieśli uwag do przedstawionej propozycji.

W posiedzeniu uczestniczyli M. K. (1), Z. C. i P. C.. W 2007 roku w spółce (...) w niepełnym wymiarze czasu pracy byli zatrudnieni następujący pracownicy: S. G. (0,875 etatu), K. G. (1) (0,25 etatu), J. G. (0,875 etatu), M. K. (4) (0,5 etatu), J. M. (0,9 etatu), F. P. (0,875 etatu), Z. P. (0,5 etatu), T. S. (0,875 etatu) oraz M. Z. (3) (0,25 etatu). Kary porządkowe z wpisem do akt osobowych wymierzone zostały natomiast: M. K. (4), Z. R., G. K. (1), A. K. (2), A. K. (3), A. R. oraz L. L. (1). Żaden z pracowników nie złożył oświadczenia o swojej sytuacji materialnej i życiowej. Pracownikom zatrudnionym w niepełnym wymiarze czasu pracy przyznane zostały bony: J. M. o wartości **270 złotych**, S. G., F. P. oraz J. G. o wartości po **260 złotych**,

- M. K. (4) oraz Z. P. o wartości po **150 złotych**, K. G. (1) o wartości **75 złotych**. Zarząd spółki (...) obniżył również wartość bonu przyznanego Z. R. do kwoty **150 złotych**, z uwagi na nieprawidłowe wykonywanie obowiązków służbowych – pismo naganne z wpisem do akt. Pozostałym 33 pracownikom spółki (...), którzy byli zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy i nie składali oświadczeń o swojej sytuacji materialnej i życiowej przyznane zostały bony o tej samej wartości 300 złotych (N. D., B. J., A. K. (4), L. L. (1), P. L., G. P., H. Ś., R. K., G. K. (1), A. K. (2), A. K. (3), E. K. (1), D. S., M. G. (2), K. Ł., J. W. (2), M. G. (1), A. S. (2), W. L., **S. Ż. (2)**, F. G., R. L., B. Ż., A. R., E. P. (1), G. N., J. U. (1), E. Ż., S. Ż. (1), **Z. C.**, M. K. (1), P. C., M. Z. (1)).

W kolejnym roku kalendarzowym posiedzenie członków zarządu, na którym podjęta została decyzja o przyznaniu pracownikom spółki (...) bonów towarowych, odbyło się w dniu 29 listopada 2008 roku. W sporządzonym z tego posiedzenia protokole stwierdza się, że przedstawiciel załogi M. Z. (1) przedstawiła informację o sytuacji rodzinnej pracowników w związku z planowanym przyznaniem bonów świątecznych finansowanych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych spółki (...). M. Z. (1) w miarę możliwości przedstawiła sytuację rodzinną poszczególnych pracowników i zaproponowała przyznanie bonów o wartościach 300, 340 i 380 złotych. Zdaniem dyrektora zarządu spółki (...) przydział bonów dla wszystkich pracowników na zakupy świąteczne w okresie wzmożonych wydatków finansowych pracowników jest zasadny.

W protokole wskazuje się również, że pracownicy nie chcą przedstawiać swojej sytuacji na piśmie, bo nie zawsze jest chęć publicznego oświadczenia się o swoich problemach rodzinnych i niedostatkach finansowych. Fundusz Świadczeń Socjalnych jest tworzony ze środków wypracowanych przez całą załogę i cała załoga powinna mieć udział w korzystaniu z niego. P. C. podał, że również brał udział w badaniu sytuacji rodzinnej pracowników spółki (...). Przyznał, że byli oni nieco zmieszani wypytywaniem, nie bardzo rozumieli dlaczego sytuacja materialna jest tak ważna przy przydzielaniu bonów. Z końcowej części protokołu wynika, że biorący udział w posiedzeniu członkowie zarządu, tj. M. K. (1) i Z. C. przychyliłi się do propozycji przedstawiciela załogi.

W 2008 roku w spółce (...) w niepełnym wymiarze czasu pracy byli zatrudnieni następujący pracownicy: S. G. (0,875 etatu), K. G. (1) (0,25 etatu), J. G. (0,875 etatu), M. K. (4) (0,5 etatu), F. P. (0,875 etatu), Z. P. (0,5 etatu), Z. R. (0,75 etatu), T. S. (0,875 etatu) oraz E. P. (2) (0,75 etatu). Żaden z pracowników spółki (...) nie złożył oświadczenia o swojej sytuacji materialnej i życiowej. Pracownikom zatrudnionym w niepełnym wymiarze czasu pracy przyznane zostały bony:

- J. G. i T. S. o wartości po **260 złotych**;
- E. P. (2) i Z. R. o wartości po **225 złotych**;
- M. K. (4) i Z. P. o wartości po **150 złotych**;
- K. G. (1) o wartości **75 złotych**.

Pozostałym 32 pracownikom spółki (...), którzy byli zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy i nie składali oświadczeń o swojej sytuacji materialnej i życiowej przyznane zostały bonusy o tej samej wartości **300 złotych** (R. F., M. K. (3), S. Ż. (2), F. G., R. L., A. R., G. N., J. U. (2), E. Ż., S. Ż. (1), Z. C., M. K. (1), P. C., E. K. (2), M. Z. (1), B. Ż., W. L., S. Ż. (2), F. G., R. L., B. Ż., G. D., A. K. (3), E. K. (1), M. K. (2), P. L., G. P., D. S., J. W. (2), G. K. (1), R. K., B. J., L. L. (2), M. G. (2), K. Ł., M. M. (1), A. S. (2)).

W 2009 roku, ze względu na fakt że pracownicy spółki (...) nie chcieli składać oświadczeń o swojej sytuacji materialnej i życiowej, zmieniono zasady przyznawania bonów towarowych i zrezygnowano z wymogu składania zaświadczeń o średnim dochodzie brutto przypadającym na członka rodziny, a w konsekwencji także i z przyjętej zasady, że w przypadku jego niezłożenia jest przyznawany danemu pracownikowi bon towarowy w najniższej wysokości. Przy przyznawaniu bonów kierowano się natomiast zasadą, że ten kto zarabia więcej otrzymuje bon o niższej wartości. Takie też były propozycje przedstawiciela załogi M. C..

Aneksiem z dnia 9 grudnia 2009 roku w sprawie przyznawania świadczenia socjalnego w postaci świadczeń pieniężnych określono, że osobami uprawnionymi do otrzymania świadczeń pieniężnych są:

- pracownicy Spółki (...) Sp. z o.o. czynni zawodowo w dniu wydawania świadczeń pieniężnych, którzy do dnia 30 listopada 2009 roku przepracowali co najmniej jeden rok w spółce, za wyjątkiem pracowników będących w okresie wypowiedzenia (nie dotyczy osób przechodzących na emeryturę lub rentę),
- osoby przebywające na urloпах wychowawczych,
- emeryci i renciści Spółki (...) w S..

Pracownicy zatrudnieni w niepełnym wymiarze czasu pracy mieli otrzymywać świadczenia pieniężne w wysokości proporcjonalnej do wymiaru zatrudnienia.

W § 2 pkt 1 wskazano, że podstawę do przyznania świadczenia w postaci świadczeń pieniężnych stanowi roczny dochód (brutto) przypadający na pracownika. Podstawą ustalenia rocznego dochodu przypadającego na pracownika są karty wynagrodzeń za 2009 rok (pkt. 2). Zgodnie z pkt. 3 świadczenia pieniężne przysługują w wysokości:

- 380,00 zł pracownikowi, którego roczny dochód nie przekracza 30 000,00 zł,
- 340,00 zł pracownikowi, którego roczny dochód nie przekracza 42 000,00 zł,
- 300,00 zł pracownikowi, którego roczny dochód przekroczy 42 000,00 zł.

Posiedzenie, na którym zarząd spółki (...) podjął decyzję o przyznaniu pracownikom bonów towarowych, odbyło się 1 grudnia 2009 roku. W protokole z tego posiedzenia stwierdza się, że członkowie zarządu zebrali się w związku ze zbliżającym się okresem świątecznym, aby zasilić środki pracowników na zakup dodatkowej żywności oraz na inne wydatki. Na posiedzeniu przedstawiona została propozycja świadczeń pieniężnych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych za rok 2009, opracowana przez przedstawiciela załogi M. C.. Propozycja ta zawiera wielkość świadczeń w zależności od oceny sytuacji rodzinnej poszczególnych pracowników, jak też wielkości rocznego dochodu. Ocena sytuacji rodzinnej opracowana została dość szczegółowo i propozycja wielkości świadczenia o wartościach 300 złotych, 340 złotych i 380 złotych w zależności od sytuacji majątkowo – rodzinnej i przychodów jest uzasadniona.

Z końcowej części protokołu wynika, że biorący udział w posiedzeniu (Z. C., P. C. i M. K. (1)) uważali propozycję przedstawiciela załogi co do wysokości bonów za dobrą i byli za jej zatwierdzeniem.

Na dzień 9 grudnia 2009 roku w spółce (...) w niepełnym wymiarze czasu pracy byli zatrudnieni następujący pracownicy: K. G. (1) (0,25 etatu), M. K. (4) (0,50 etatu), E. P. (2) (0,75 etatu), J. G. (0,88 etatu), Z. R. (0,75 etatu), Z. P. (0,50 etatu), E. O. (0,50 etatu).

Zgodnie z zestawieniem sporządzonym przez przedstawiciela załogi M. C. z 18 listopada 2009 roku, wysokość rocznego dochodu poszczególnych pracowników spółki (...) w 2009 roku kształtowała się następująco:

- C. P. – 78.127,97 złotych,
- C. Z. – 82.755,02 złotych,
- D. R. – 29.052,50 złotych,
- F. R. – 34.191,74 złotych,
- G. K. (2) – 5.904,00 złotych,
- G. M. – 33.214,71 złotych,
- G. F. 17.041,00 złotych,
- G. J. – 17.479,52 złotych,
- J. B. – 29.101,94 złotych,
- K. E. (1) – 23.033,75 złotych,
- K. M. – 59.431,29 złotych,
- K. A. 43.098,84 złotych,
- K. R. – 21.735,00 złotych,
- K. M. – 7.682,15 złotych,
- K. G. (2) – 25.982,59 złotych,
- K. E. (2) – 17.713,15 złotych,
- L. L. (3) – 40.313,26 złotych,
- L. R. – 14.458,69 złotych,
- L. P. – 27.228,17 złotych,
- Ł. K. – 40.961,19 złotych,
- M. vel P. R. – 26.074,00 złotych,
- M. M. – 35.621,89 złotych,
- N. G. – 32.174,92 złotych,
- O. E. – 11.310,00 złotych,
- O. A. – 22.922,73 złotych,
- P. T. – 25.061,00 złotych,
- P. G. – 24.512,66 złotych,

- P. Z. 24.421,12 złotych,
- R. Z. – 25.989,86 złotych,
- R. A. – 41.080,71 złotych,
- S. D. – 39.359,36 złotych,
- S. I. – 21.200,43 złotych,
- S. A. – 36.197,28 złotych,
- U. J. – 25.960,16 złotych,
- W. E. – 22.560,35 złotych,
- Z. M. – 44.320,79 złotych,
- Ż. E. – 38.839,57 złotych,
- Ż. S. – 38.354,55 złotych,
- Ż. S. – 25.438,51 złotych,
- Ż. K. – 23.685,88 złotych.

W 2009 roku tylko jeden pracownik spółki (...) T. P. złożył oświadczenie o swojej sytuacji materialnej i życiowej.

Pracownikom zatrudnionym w niepełnym wymiarze czasu pracy przyznane zostały bonusy:

- K. G. (1) o wartości **95 złotych**,
- M. K. (4) o wartości **190 złotych**,
- E. P. (2) o wartości **225 złotych**,
- J. G. o wartości **334 złotych**,
- Z. R. o wartości **225 złotych**,
- Z. P. o wartości **150 złotych**,
- E. O. w wysokości **190 złotych**.

Pozostałym pracownikom zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy przyznane zostały bonusy:

- **6 pracownikom o wartości 300 złotych:** A. K. (3) (dochód w 2009 r.: 43.098,84 złotych), A. R. (dochód w 2009 r.: 41.080,71 złotych), Z. C. (dochód w 2009 r.: 82.755,02 złotych), M. K. (1) (dochód w 2009 r.: 59.431,29 złotych), P. C. (dochód w 2009 r.: 78.127,97 złotych), M. C. (dochód w 2009 r.: 44.320,79 złotych);

- **10 pracownikom o wartości 340 złotych:** M. G. (2) (dochód w 2009 r.: 33.214,71 złotych), K. Ł. (dochód w 2009 r.: 40.961,19 złotych), D. S. (dochód w 2009 r.: 39.359,36 złotych), L. L. (2) (dochód w 2009 r.: 40.313,26 złotych), M. M. (1) (dochód w 2009 r.: 35.621,89 złotych), A. S. (2) (dochód w 2009 r.: 36.197,28 złotych), R. F. (dochód w 2009 r.: 34.191,74 złotych), S. Ż. (2) (dochód w 2009 r.: 38.354,55 złotych), G. N. (dochód w 2009 r.: 32.174,92 złotych), E. Ż. (dochód w 2009 r.: 38.839,57 złotych);

- **16 pracownikom o wartości 380 złotych:** E. K. (1) (dochód w 2009 r.: 23.033,75 złotych), R. M. vel P. (dochód w 2009 r.: 26.074,00 złotych), A. O. (dochód w 2009 r.: 22.922,73 złotych) T. P. (dochód w 2009 r. 25.061,00 zł), G. P. (dochód w 2009 r.: 24.512,66 złotych), R. K. (dochód w 2009 r.: 21.735,00 złotych), G. K. (1) (dochód w 2009 r.: 25.982,59 złotych), I. S. (dochód w 2009 r.: 21.200,43 złotych), K. Ż. (dochód w 2009 r.: 23.685,88 złotych), B. J. (dochód w 2009 r.: 29.101,94 złotych), R. D. (3) (dochód w 2009 r.: 29.052,50 złotych), F. G. (dochód w 2009 r.: 17.041,00 złotych), R. L. (dochód w 2009 r.: 14.458,69 złotych), J. U. (1) (dochód w 2009 r.: 25.960,16 złotych), S. Ż. (1) (dochód w 2009 r.: 25.438,51 złotych), E. K. (2) (dochód w 2009 r.: 17.713,15 złotych).

W latach 2006 – 2009 spółka (...) nie doliczyła wartości w.w. bonów do przychodu, stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne pracowników, w tym Z. C. i S. Ż. (1).

W okresie od 1 grudnia 2010 roku do 23 grudnia 2010 roku ZUS O/S. przeprowadził w spółce (...) kontrolę. Z ramienia organu rentowego prowadziła ją wówczas D. M. (2). Przedmiotem kontroli była m.in. prawidłowość i rzetelność obliczania, potrącania i opłacania składek oraz innych składek i wpłat, do których pobierania zobowiązany jest Zakład oraz zgłaszanie do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, prawidłowość wystawiania zaświadczeń lub zgłaszania danych dla celów ubezpieczeń społecznych.

W wyniku kontroli ustalono m.in., że płatnik składek nie naliczył składek na ubezpieczenia społeczne, na ubezpieczenie zdrowotne, na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych od przychodów pracowników otrzymywanych w formie bonów towarowych w grudniu 2006 roku, grudniu 2007 roku, grudniu 2008 roku oraz grudniu 2009 roku, którzy przepracowali cały rok, proporcjonalnie do etatu na jaki byli zatrudnieni, nie mieli nagany oraz że płatnik składek przyznał z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych pracownikom bonony towarowe z okazji Świąt Bożego Narodzenia, bez uwzględnienia ich sytuacji materialnej i socjalnej.

W oparciu o tak poczynione ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał, że odwołania częściowo zasługiwały na uwzględnienie i wskazał na treść art. 18 ust. 1, art. 4 pkt 9 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity opublikowany w Dz. U. z 2013 roku, poz. 1442, ze zm.) - zwaną dalej ustawą systemową - w związku z § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106, zwanego dalej rozporządzeniem), art. 81 ust. 1 i ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych (Dz. U. z 2008r., Nr 164, poz. 1027), art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jednolity opubl. w Dz. U. z 2012r., poz. 592, ze zm.), zwanej dalej jako ustawy. Sąd pierwszej instancji podniósł, że zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 19 ww. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku z podstawy wymiaru składek wyłączono świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Jeśli więc bonony towarowe finansowane są ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych to nie są wliczane do podstawy wymiaru składek. W ocenie Sądu Okręgowego całość regulacji zawartej w przepisie art. 8 ustawy prowadzi do wniosku, iż pracodawca nie może wydatkować środków Funduszu niezgodnie z treścią regulaminu zakładowej działalności socjalnej (ust. 2), natomiast postanowienia regulaminu nie mogą być sprzeczne z zasadą przyznawania świadczeń według kryterium socjalnego (ust. 1). Gdyby jednak treść regulaminu była niezgodna z wymienioną zasadą, to pracodawca również i w takiej sytuacji ponosi odpowiedzialność za dysponowanie funduszem, ponieważ on przede wszystkim odpowiada za wydatkowanie środków Funduszu „niezgodnie z przepisami ustawy” (ust. 3). W niniejszym postępowaniu bezspornym pozostawało, że w okresach objętych zaskarżonymi decyzjami płatnik wypłacał pracownikom bonony z okazji Świąt Bożego Narodzenia, a źródłem finansowania tych świadczeń były środki zgromadzone w Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych. Wydanie rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie było więc uzależnione przede wszystkim od dokonania oceny czy wydatkowanie przez płatnika środków z ZFŚS z przeznaczeniem ich na świadczenia świąteczne dla ogółu pracowników następowało zgodnie z regulaminem gospodarowania zakładowym funduszem świadczeń socjalnych obowiązującym w pozwanej Spółce od dnia 1 stycznia 1997 r. oraz zgodnie z przepisami przywołanej

wyżej ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Oceniając podstawę wypłaty bonów jako świadczeń wydatkowanych z Funduszu Socjalnego należało mieć na względzie podstawową zasadę dysponowania środkami funduszu, określoną w art. 8 ust. 1 omawianej ustawy. Zgodnie z nią przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z funduszu powinny być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Nie ma w tym zakresie wyjątków. Nawet regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może zmienić tej zasady. Pogląd taki znajduje oparcie w treści ustępu 2 art. 8, zgodnie z którym w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych pracodawca określa zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej. Pracodawca natomiast u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów. Treść powyższej regulacji uzasadnia zatem tezę, że pracodawca nie może ustalić warunków przyznawania ulgowych świadczeń i ich wysokości z pominięciem naczelnej zasady wyrażonej w ust. 1 tego przepisu, tej mianowicie, że przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu są uzależnione wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

W ocenie Sądu meriti jedynie w latach 2006 i 2009 bony towarowe zostały przyznane pracownikom spółki (...) z uwzględnieniem tzw. kryterium socjalnego, gdyż była zróżnicowana ich wartość w zależności o sytuacji materialnej i życiowej poszczególnych pracowników. Jeśli chodzi o 2006 rok, to różnice w wartości przyznawanych bonów wynikały m.in. z sytuacji rodzinnej i finansowej pracowników. Istotne znaczenie ma tutaj fakt, że w 2006 roku dwóch pracowników spółki (...) W. L. i M. G. (2) złożyło oświadczenia o swojej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej, w konsekwencji czego zarząd ww. spółki mając również na uwadze postanowienia Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych i aneksu do tego Regulaminu z 20 listopada 2006 roku, przyznał im bony w wyższej wysokości aniżeli pozostałym pracownikom, tj. po 340 złotych. Co prawda brak jest w materiale zgromadzonym w niniejszej sprawie oraz w aktach organu rentowego informacji, aby M. G. (2) podała także zgodnie z § 2 pkt. 1 aneksu z 20 listopada 2006 roku wysokości dochodu przypadającego osobę w rodzinie, niemniej jednak nie zmienia to faktu, że podane przez nią okoliczności dotyczyły sytuacji życiowej i materialnej oraz że w konsekwencji otrzymała bon towarowy w wyższej wysokości ze względu na kryterium socjalne. Nie oznacza to także sprzeczności z obowiązującymi w spółce (...) zasadami przyznawania bonów towarowych, w tym postanowieniami ww. Regulaminu, w którym § 6 pkt. 2 jako kryterium przyznania i wysokości pomocy rzeczowej lub zapomogi pieniężnej oprócz sytuacji materialnej przewidziano również sytuację życiową i rodzinną. Co się natomiast tyczy pozostałych 28 pracowników zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, którym nie została obniżona wysokość przyznanych bonów ze względu na wymierzenie kary porządkowej, w tym Z. C. i S. Ż. (1), to pracodawca w tej sytuacji był uprawniony do przyjęcia że ich sytuacja jest lepsza aniżeli tych pracowników którzy złożyli oświadczenia i w konsekwencji powinni otrzymać bony towarowe w najniższej wysokości. Podkreślenia wymaga, że stwierdzenie to jest zwłaszcza aktualne w odniesieniu do Z. C., który jako członek zarządu brał udział w podejmowaniu decyzji o przyznawaniu bonów i który najlepiej znał swoją sytuację materialną, życiową i rodzinną, określoną notabene w sporządzonym przez przedstawiciela załogi M. C. zestawieniu dotyczącym sytuacji socjalnej pracowników jako bardzo dobrą. Kierując się zasadami doświadczenia życiowego można również zasadnie stwierdzić, że sytuacja ta niewątpliwie znana była także pozostałym członkom zarządu, a przynajmniej w ogólnym zarysie. Jeśli chodzi natomiast o S. Ż. (1), to zarząd także dysponował informacją o jego sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej, określoną w powyższym zestawieniu jako dobra. W tym stanie rzeczy, dysponując również niewątpliwie danymi o uzyskiwanych przez niego zarobkach, pracodawca miał zatem podstawy do przyjęcia, iż także jego sytuacja jest lepsza od sytuacji M. G. (2) i W. L.. Dodać należy, że przyznanie bonów pracownikom o jakim mowa wobec niezłożenia przez nich stosownych zaświadczeń o dochodach, było zgodne z postanowieniami aneksu z 20 listopada 2006 roku, a przedstawiciel załogi oraz zatrudnieni pracownicy nie kwestionowali zasad przydzielania bonów i ich wysokości.

Odnosząc się natomiast do kwestii zaistnienia przesłanek wyłączenia z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wartości świątecznych bonów towarowych sfinansowanych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych przyznanych zainteresowanym Z. C. oraz S. Ż. (1) w 2009 roku, Sąd Okręgowy zauważył, że w tym roku zarząd spółki (...) ze względu na fakt, iż pracownicy spółki (...) nie chcieli składać oświadczeń o swojej sytuacji materialnej i życiowej,

zmienił zasady przyznawania bonów towarowych i zrezygnował z wymogu składania zaświadczeń o średnim dochodzie brutto przypadającym na członka rodziny, a w konsekwencji także i z przyjętej zasady, że w przypadku jego niezłożenia jest przyznawany danemu pracownikowi bon towarowy w najniższej wysokości. W aneksie z 9 grudnia 2009 roku do Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych przyjęto natomiast zasadę, że pracownicy zatrudnieni w niepełnym wymiarze czasu pracy otrzymują świadczenia pieniężne w wysokości proporcjonalnej do wymiaru świadczenia. Zestawienie wartości przyznanych poszczególnym pracownikom w.w. spółki w 2009 roku bonów z ich rocznymi dochodami nie pozostawia wątpliwości, że wartości bonów faktycznie były różnicowane w zależności od wysokości dochodów (im wyższy dochód, tym niższa wartość bonu) oraz że wynikająca z w.w. aneksu zasada była realizowana. Wartości przyznanych bonów mieściły się także (poza jednym, drobnym wyjątkiem) w przyjętych progach ze względu na wysokość rocznego dochodu. Istotny jest tutaj również fakt, że zarząd spółki (...) podobnie jak we wcześniejszych latach dysponował również informacjami o sytuacji socjalnej pracowników zgromadzonymi przez przedstawiciela załogi M. C., a ponadto jego członkowie posiadali także własne informacje w tym zakresie. Z treści protokołu sporządzonego z posiedzenia zarządu w dniu 1 grudnia 2009 roku wynika, że na posiedzeniu tym przedstawiona została opracowana przez M. C. propozycja świadczeń pieniężnych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych za rok 2009 w zależności od oceny sytuacji rodzinnej poszczególnych pracowników, jak też wielkości rocznego dochodu. Ocena sytuacji rodzinnej opracowana została dość szczegółowo. Członkowie zarządu uznali propozycję wielkości świadczenia o wartościach 300 złotych, 340 złotych i 380 złotych w zależności od sytuacji majątkowo – rodzinnej i przychodów za uzasadnioną, co – jak wynika z przedstawionych powyżej okoliczności – znalazło ostatecznie potwierdzenie w wartości przyznanych bonów.

Pracodawca nie traktował wypłacanych w 2006 oraz 2009 roku w formie bonów świadczeń jako dodatkowego wynagrodzenia ze stosunku pracy, natomiast uważał te świadczenia za pomoc socjalną w związku ze zwiększonymi wydatkami w okresie Świąt Bożego Narodzenia i różnicował ich wysokość z uwzględnieniem sytuacji bytowej – rodzinnej i finansowej – swoich pracowników. Zatem w 2006 i 2009 roku wypłacone środki z zakładowego funduszu socjalnego były zgodne z celem ustawy oraz w oparciu o kryteria socjalne ustalone w regulaminie ZFŚS.

W ocenie Sądu Okręgowego, brak jest natomiast w materiale dowodowym niniejszej sprawy podstaw do przyjęcia, aby w 2007 oraz 2008 roku bony towarowe przyznane zostały pracownikom z uwzględnieniem tzw. kryterium socjalnego. Poza pracownikami zatrudnionymi w niepełnym wymiarze czasu oraz Z. R. ukaranym karą porządkową, którym wartość przyznanych bonów towarowych obniżona została ze względu na inne kryteria aniżeli socjalne, wszyscy pozostali pracownicy otrzymali bowiem bony w tej samej wysokości. Co prawda, wobec faktu że żaden z pracowników nie złożył zaświadczenia o dochodzie brutto przypadającym na członka jego rodziny, pracodawca postąpił zgodnie z postanowieniami aneksów z 2007 i 2008 roku do Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych przyznając im bony w jednakowej, najniższej wysokości, jednakże nie zmienia to faktu, że w tej sytuacji brak było jakiegokolwiek zróżnicowania wartości przyznawanych bonów ze względu na sytuację materialną, życiową i rodzinną pracowników. ***Nie zmienia tego także fakt, że były zbierane przez M. C. informacje o sytuacji poszczególnych pracowników i przedstawiane na posiedzeniach zarządu, skoro i tak ostatecznie nie zostały w żadnym zakresie uwzględnione. W tej sytuacji, jedynymi kryteriami jakie decydowały o przyznaniu bonów, były faktycznie kryteria związane z samym zatrudnieniem w spółce (...), a nie sytuacją socjalną pracowników.*** Z tych względów brak było podstaw do zmiany zaskarżonych decyzji i wyłączenia z podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanych Z. C. i S. Ż. (1) wartości przyznanych im w 2007 i 2008 roku bonów towarowych.

Tak argumentując Sąd Okręgowy na podstawie 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone decyzje i stwierdził, że nie uwzględni się w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, chorobowe, ubezpieczenie wypadkowe i ubezpieczenie zdrowotne wypłat z tytułu bonów towarowych, finansowych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych na rzecz zainteresowanych Z. C. i S. Ż. (1) w roku 2006 oraz w roku 2009,

a co za tym idzie, kwoty te nie mogą mieć znaczenia w omawianym zakresie dla wysokości składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Pracy. Na podstawie zaś art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania płatnika składek

w pozostałym zakresie (pkt II wyroku) i na podstawie art. 100 k.p.c. zniósł wzajemnie koszty stron.

Apelację od powyższego wyroku złożył płatnik składek, zaskarżając go w części, tj. co do punktu II. Apelujący zarzucił naruszenie

I. prawa materialnego, a mianowicie:

1. § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 1998 roku w związku z przepisem art. 18 ust. 1 ustawy systemowej poprzez przyjęcie, że świadczenia wypłacane przez (...) sp. z o.o. z Zakładowego

Funduszu Świadczeń Socjalnych nie były świadczeniami socjalnymi mimo zachowania zasady wynikającej z przepisu art. 2, art. 8 ust 1 i 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych,

2. art. 20 ust. 1 ustawy systemowej, art. 81 ust 1 w związku z przepisem art. 66 ust 1 pkt 1 a ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, art. 29 ust 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 roku o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy poprzez uznanie, że kwoty tych wypłat stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, wypadkowe, zdrowotne, składek na FGŚP od osoby ubezpieczonej,

II. prawa procesowego, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, skutkującą błędnym przyjęciem, że ubezpieczony przyznawał zainteresowanym świadczenia socjalne z pominięciem kryterium socjalnego.

Skarżący podniósł w uzasadnieniu apelacji m.in. , że organ rentowy nie posiada uprawnień do badania czy środki z ZFŚS były wydatkowane zgodnie z przepisami. Niemniej, płatnik składek – wbrew kontrolującego go organu rentowego - stosował kryterium socjalne i posiadał wiedzę na temat sytuacji majątkowej i osobistej pracowników, a zatem świadczenia przyznawane z ZFŚS nie powinny być uwzględnione w postawie wymiaru składek.

Wskazując na powyższe, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i ustalenie, że do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia: emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne osób wymienionych

w decyzjach - jako pracowników zatrudnionych u płatnika składek (...) sp. z o.o. nie wlicza się wartości wydanych zainteresowanym bonów towarowych sfinansowanych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych za okresy wskazane w zaskarżonych decyzjach oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. Wskazał, że wyrok Sąd pierwszej instancji jest trafny, w przeciwieństwie do zarzutów podniesionych w apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie należy podnieść, iż w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji dokonał w zaskarżonej części prawidłowych ustaleń faktycznych

w oparciu o wszechstronną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, w granicach zasady swobodnej oceny dowodów, zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Właściwie również zastosowywał przywołane przepisy prawne, w tym przepisy ustawy systemowej, słusznie wywodząc, że zgodnie z regulacją art. 8 ust. 1 ustawy

o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, płatnik składek, jako pracodawca,

był obowiązany do zastosowania wobec wszystkich uprawnionych kryterium socjalnego, czego jednak ewidentnie zaniechał w latach 2007- 2008 odnoście zainteresowanych, co spowodowało w konsekwencji, że należało wartość wydanych im bonów towarowych zaliczyć do podstawy wymiaru składek, zgodnie z art. 18 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej i art. 20 ust. 1 ustawy systemowej,

co rzutowało też na wysokość składek na ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy

i FGŚP. Sąd Apelacyjny zaakceptował poczynione w tym zakresie ustalenia faktyczne, przyjmując za podstawę własnego rozstrzygnięcia, nie widząc w związku z tym konieczności ponownego ich przytaczania. Rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy nie naruszył bowiem tak norm prawa materialnego, jak i zasad postępowania, które uzasadniałyby uwzględnienie wniosku apelacyjnego w kierunku reformatoryjnym.

Sąd Apelacyjny nie podzielił przy tym żadnego zarzutu apelacji ubezpieczonego. Oczywistym jest, że pracodawca zaspokaja w miarę możliwości potrzeby bytowe, socjalne i kulturalne pracowników (art. 16 i art. 94 pkt 8 Kodeksu pracy), to jednak nie może to być przyjmowane w kategoriach dowolności, lecz z uwzględnieniem funkcji socjalnej i ratio legis ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Ze środków tego funduszu finansuje się świadczenia niewynikające z warunków wynagradzania za pracę oraz niezależne od wyników i jakości wykonywanej pracy. Ustawa o z.f.ś.s. definiuje w art. 2 pkt 1, że działalność socjalna to usługi świadczone przez zakłady pracy na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową. Co wymaga podkreślenia, przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z z.f.ś.s. jest uzależniona od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu i w tym zakresie płatnik powinien był poczynić niezbędne ustalenia faktyczne. Co więcej, ustawa o z.f.ś.s. wyklucza tworzenie zasad podziału środków ZFŚS w sposób sprzeczny z treścią art. 8 ust. 1 tej ustawy. Jest to przepis bezwzględnie obowiązujący i z jego brzmienia nie można wywieść wniosku, aby pracodawca, był upoważniony do przyznawania osobom uprawnionym prawa do świadczeń socjalnych w jednakowej wysokości, a zatem bez zróżnicowania ze względu na kryterium socjalne. Przepis ten wyraźnie określa związek pomiędzy wartością przyznawanego świadczenia a łącznie rozpatrywaną sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. Nakłada to na przyznających świadczenia obowiązek indywidualnej kwalifikacji wniosków. Co prawda ustawodawca pozostawił pracodawcy swobodę, gdyż nie zdefiniował żadnych kryteriów ani progów, to jednak nie oznacza to, że płatnik składek nie musi kierować się kryterium socjalnym, ani nawet w razie jego ustalenia, respektować przyjętych zasad. W przeciwnym zaś razie świadczenia z Funduszu są traktowane jako świadczenia ze stosunku pracy, podlegające na zasadach ogólnych uwzględnieniu w podstawie wymiaru składek.

W niniejszej sprawie płatnik składek nie wykazał, aby w spornych latach faktycznie kierował się rzeczywistą i zindywidualizowaną sytuacją socjalną swoich pracowników, wskazanych w zaskarżonych decyzjach. Wbrew apelacji, wysokość przyznanych świadczeń w formie bonów nie była uzależniona od indywidualnej sytuacji materialnej zainteresowanych i wynika to wprost ze zgromadzonego

w sprawie materiału dowodowego. Również wbrew sugestii apelacji, ocenie podlega to, czy pracodawca zastosował kryterium socjalne, zgodnie z celem ustawy, czy też zaniechał tej oceny. Od tego bowiem zależy, czy świadczenia są dodatkowym wynagrodzeniem (świadczeniem) ze stosunku pracy, a zatem winny być uwzględnione w postawie wymiaru składek. Podstawowa zasada dysponowania środkami funduszu została określona w art. 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Od tej zasady nie ma wyjątków. Świadczenia wypłacone przez pracodawcę z pominięciem tej reguły nie mogą być oceniane w sensie prawnym

jako świadczenia socjalne, a jeżeli tak, to nie mogą korzystać z uprawnień przyznanych tym świadczeniom przez system ubezpieczeń społecznych (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 r., I UK 121/09, OSNP 2011, nr 9-10, poz. 133). Jeżeli więc, pracodawca nie chce, aby świadczenia były oskładkowane, powinien udzielać uprawnionym pomoc z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych każdorazowo uzależniać od sytuacji życiowej,

rodzinnej i materialnej uprawnionego. Wypłata bonów towarowych niemająca charakteru socjalnego jest przychodem pracownika w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, który stanowi również podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 r., sygn. I UK 121/09, opubl. w OSNP 2011/9-10/133, lex 794873). O ile więc pracodawca ma swobodę w wypłacie świadczeń, o tyle musi liczyć się z wyżej wskazanymi konsekwencjami pominięcia kryterium socjalnego. W ocenie Sądu II instancji, w niniejszej sprawie skoro w 2007r. i 2008r. bony miały jednakową wartość (zróznicowanie wynikało wyłącznie z wymiaru etatu – zeznania na k. 121, czy ukarania pracownika, oceny jego pracy – zeznania na k. 122), a nadto pracodawca nie wykazał, mimo ciężącej na nim powinności dowodzenia z art. 6 k., że kierował się oceną rzeczywistej sytuacji socjalnej pracownika (wraz z jego rodziną), że była mu znana owa aktualna sytuacja socjalna, jak również nie udowodnił, że pracownicy ci mieli taką samą lub bardzo zbliżoną sytuację socjalną. Jeżeli zaś pracownicy otrzymali bony towarowe o jednakowej wartości, to takie bony nie można inaczej ocenić jak świadczenie dodatkowe pracodawcy, ze stosunku pracy. Z zeznań świadka Z. C. wynika zresztą wyraźnie, że świadczenia w postaci bonów miały wesprzeć pracowników, gdyż osiągalni niskie zarobki, a ustawa o z.f.ś.s. dawała mu w tym zakresie przyzwolenie (k.123). Z zeznań tego świadka, będącego wówczas dyrektorem zarządu – członkiem zarządu płatnika składek

(vide dział 2 odpisu z KRS w aktach ZUS, k. 112, 221 akt), wnika, że nawet on rozumiał funkcję socjalną Funduszu jedynie jako wsparcie (źródło) finansowe pracowników, którzy mało zarabiali i zasługiwali z tego powodu na dodatkowe świadczenia, o tyle jednak korzystne, że pozbawione obciążenia daniną składkową (k.123 akt). Fakt niskich zarobków, ustalony przez pracodawcę, nie jest oczywiście wystarczającym dla przyjęcia, że zostało zastosowane kryterium socjalne w rozumieniu art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Nie uwzględniono sytuacji socjalnej pracowników (informacje o sytuacji pracowników przedstawiane na posiedzeniach zarządu spółki, zbierane przez M. C., nie zostały uwzględnione). Przyznanie bonów w najniższej wysokości wobec niezłożenia oświadczeń o stanie majątkowym było zgodne z postanowieniami regulaminu i z.f.ś.s. i aneksami do niego, ale nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, ponieważ podstawową kwestią wynikającą z art. 8 ust. 1 ustawy o z.f.ś.s. oraz z samego celu i idei istnienia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, jest konieczność zróznicowania wysokości świadczenia z funduszu w zależności od indywidualnej sytuacji socjalnej pracownika i nawet regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może zmienić tej zasady (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 r., sygn. I UK 121/09, lex nr 537030). Z wykazu na k. 75-79 oraz z k. 81- akt kontroli ZUS wynika, że pracodawca przyznawał pracownikom bony w jednakowej wysokości,

tj. 300 zł – w stosunku do pełnego wymiaru etatu, bez względu na zróznicowane wysokości zarobków, a przede wszystkim, bez względu na szerszą, wymaganą kategorię oceny, tj. zróznicowanie sytuacji życiowej i rodzinno – materialnej uprawnionego.

Wbrew apelacji o zaprezentowanemu tam polemicznemu stanowisku, Sąd I instancji nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny dowodów, a ocena dowodów dokonana przez ten Sąd nie pozostawała w sprzeczności z zebrany w sprawie materiałem dowodowym. Zarzuty apelującego stanowiły tylko polemikę z prawidłowo uzasadnionym stanowiskiem. Należy dodać, że swobodna sędziowska ocena dowodów może być podważona jedynie wówczas, gdyby okazała się rażąco wadliwa lub oczywiście błędna (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 lutego 2002 r., II UKN 43/01, LEX nr 560561), a to nie miało miejsca w niniejszej sprawie. Na tle powyższych rozważań Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że skoro w sprawie nie doszło do naruszenia przepisów procesowych w zakresie dowolnej oceny materiału dowodowego, to nie miało również miejsca przyjęcie błędnych ustaleń podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Sąd I instancji dokonał precyzyjnych ustaleń stanu faktycznego, zgodnie z obowiązującą procedurą i dokonał subsumcji do obowiązujących norm prawa materialnego.

Reasumując, wypłata bonów towarowych, która nie ma charakteru socjalnego, gdyż nie wiązała bonów z kryterium socjalnym, powoduje doliczenie ich wartości do podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz powiązane z tego tytułu składki na wskazane w decyzjach Fundusze.

Wskazując na argumenty wyżej podane Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną. Na podstawie art. 108 § 1 zdanie 1 kpc w zw. z art. 98 kpc i art. 99 kpc zasądził w pkt 2 wyroku od płatnika składek na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., reprezentowanego przez radcę prawnego, koszty zastępstwa procesowego przed sądem drugiej instancji. W oparciu o § 2 ust. 1 – 2 oraz § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity w Dz. U z 2013 r., poz. 461) zasądzeniu podlegała kwota 240 złotych.

SSO del. Beata Górsk SSA Barbara Białecka SSA Zofia Rybicka – Szkibieli